IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2020/1563

(2020. gada 14. oktobris)

par enerģētisko nabadzību

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 168. un 194. pantu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES ([1]) ("Elektroenerģijas direktīvas pārstrādātā redakcija"), un jo īpaši tās 29. pantu,

tā kā:

(1) Enerģētiskā nabadzība ir situācija, kad mājsaimniecības nespēj piekļūt pamata energopakalpojumiem. 2018. gadā atļauties uzturēt pietiekami siltu mājokli nespēja gandrīz 34 miljoni Eiropas iedzīvotāju ([2]), kas nozīmē, ka enerģētiskā nabadzība Eiropas Savienībā ir liela problēma.

(2) Likumdevēji ir atzinuši, ka pienācīgs siltums, aukstumapgāde, apgaismojums un enerģija ierīču darbināšanai ir pamatpakalpojumi, kas veido pamatu pienācīgam dzīves un veselības līmenim. Piekļuve energopakalpojumiem ir būtiska sociālajam iekļaujīgumam. Tādējādi enerģētiskās nabadzības problēmas risināšana var sniegt vairākus ieguvumus, toskait mazākus izdevumus par veselības aprūpi, samazinātu gaisa piesārņojumu (kas tiktu panākts, nomainot paredzētajam mērķim neatbilstošas apkures iekārtas), lielāku komfortu un labjūtību un uzlabotu mājsaimniecību budžetu. Visi kopā šie ieguvumi Eiropas Savienībā tieši veicinātu ekonomikas izaugsmi un labklājību.

(3) Eiropas sociālo tiesību pīlārā, ko 2017. gada 17. novembrī kopīgi proklamēja Eiropas Parlaments, Padome un Komisija, enerģija ir iekļauta to pamatpakalpojumu vidū, tiesības kuriem piekļūt ir ikvienam. Tiem cilvēkiem, kuriem nepieciešams, jānodrošina atbalsts piekļuvei šādiem pakalpojumiem ([3]).

(4) Taisnīga pāreja uz klimatneitrālu Savienību līdz 2050. gadam ir Komisijas 2019. gada decembrī ierosinātā Eiropas zaļā kursa ([4]) stūrakmens. Viens no centrālajiem zaļā kursa elementiem ir iniciatīva "Renovācijas vilnis" ([5]), kas ir nozīmīga iniciatīva, kura izstrādāta nolūkā veicināt privāto un publisko ēku strukturālu renovāciju, lai tādējādi samazinātu emisijas, sekmētu atveseļošanu un risinātu enerģētiskās nabadzības problēmu. Šāda strukturāla renovācija palīdzēs pastiprināt ES centienus klimata pārmaiņu mazināšanā. Šā iemesla dēļ tika nolemts, ka ir būtiski iniciatīvu "Renovācijas vilnis" un šo ieteikumu pieņemt kopīgi – tie savstarpēji stiprinās aicinājumus risināt enerģētiskās nabadzības un zema energosnieguma ēku problēmu.

([1]) OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.

([2]) Dati no 2018. gada. *Eurostat*, *SILC* [ilc_mdes01].

([3]) ESTP 20. princips "Piekļuve pamatpakalpojumiem": https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_lv.

([4]) Komisijas paziņojums "Eiropas zaļais kurss" (COM(2019) 640 final).

([5]) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Renovācijas vilnis – par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi" (COM(2020) 662 final).

(5) Enerģētiskā nabadzība ir svarīgs jēdziens, kas nostiprināts tiesību aktu paketē "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā", kuras mērķis ir sekmēt, ka enerģētikas pārkārtošana norit taisnīgi. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999 ([6]) ("Pārvaldības regula") un Elektroenerģijas direktīvas pārstrādāto redakciju Komisijai ir jāsniedz indikatīvi norādījumi par piemērotiem indikatoriem, ar ko mērīt enerģētisko nabadzību ([7]), un par jēdziena "ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits" definēšanu ([8]). Vienotas enerģētiskās nabadzības definīcijas nav, tāpēc izstrādāt pašām savus, nacionālajam kontekstam atbilstošus kritērijus ir dalībvalstu ziņā. Tomēr nesen pieņemtā tiesību aktu pakete apraksta noderīgus vispārīgos principus un sniedz ieskatu par enerģētiskās nabadzības iespējamajiem cēloņiem un sekām. Tā arī uzsver, ka svarīga loma problēmas risināšanā ir rīcībpolitikām, jo īpaši tām, kas saistītas ar nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem (NEKP) un ilgtermiņa renovācijas [atjaunošanas] stratēģijām (ITRS) ([9]).

(6) Savos NEKP dalībvalstīm ir jānovērtē enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību skaits. Ja dalībvalstī ir ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits, dalībvalstij savā plānā jāiekļauj nacionāls mērķis, kā arī enerģētiskās nabadzības mazināšanas rīcībpolitikas un pasākumi. Saistībā ar piekto ziņojumu par enerģētikas savienības stāvokli Komisija par katru dalībvalsti ir publicējusi Komisijas dienestu darba dokumentus, kuros sniegts individuāls novērtējums par katru galīgo NEKP. Šajos Komisijas dienestu darba dokumentos ir arī izvērtēts, kā galīgajos plānos ir ņemti vērā attiecīgie Komisijas 2019. gada ieteikumi, arī par enerģētisko nabadzību, un ir sniegti norādījumi par NEKP īstenošanu.

(7) Pārstrādātajā Elektroenerģijas direktīvā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāveic piemēroti pasākumi, lai risinātu enerģētiskās nabadzības problēmu, kur vien tā ir konstatēta, arī pasākumi, kas nabadzībai pievēršas plašākā kontekstā. Dalībvalstīm ir arī jāaizsargā neaizsargāti lietotāji, jo īpaši attālos apgabalos mītošie. Līdzīgi noteikumi ir ietverti arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/73/EK ([10]).

(8) Jauninājums jaunajā leģislatīvajā satvarā ir prasība noteikt enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaitu. Dalībvalstu pienākums novērtēt enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību skaitu ir minēts pārstrādātās Elektroenerģijas direktīvas 29. pantā, un tajā ir noteikts, ka tām ir jānosaka un jāpublicē kritēriji, kurus izmanto šāda novērtējuma veikšanai. Ja šādu mājsaimniecību skaits ir ievērojams, dalībvalstīm savos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos ir jāiekļauj indikatīvs enerģētiskās nabadzības mazināšanas mērķis, jānosaka grafiks un jāizklāsta attiecīgās rīcībpolitikas. Pēc tam saskaņā ar Pārvaldības regulu tām par panākto progresu ceļā uz mērķi samazināt enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību skaitu ir jāziņo Komisijai.

(9) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/27/ES ([11]) (Energoefektivitātes direktīvā), kas grozīta ar Direktīvu (ES) 2018/2002 ([12]), ir noteikts, ka vajadzība samazināt enerģētisko nabadzību dalībvalstīm ir jāņem vērā, pildot savus energoefektivitātes pienākumus. Direktīvas 7. panta 11. punktā ir noteikts, ka – ciktāl vajadzīgs – daļai no energoefektivitātes pasākumiem prioritāri jāaptver neaizsargātās mājsaimniecības, arī tās, ko skārusi enerģētiskā nabadzība ([13]). Līdzīgi pienākumi noteikti arī Pārvaldības regulā.

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

([7]) Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunkts.

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (pārstrādāta redakcija) 29. pants.

([9]) Saskaņā ar 2.a pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2010/31/ES (Ēku energoefektivitātes direktīvā) (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.), kas grozīta ar Direktīvu (ES) 2018/844 (OV L 156, 19.6.2018., 75. lpp.).

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2002 (2018. gada 11. decembris), ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti OV L 328, 21.12.2018., 210. lpp.).

([13]) Prasības pamatā ir esošie Direktīvā 2012/27/ES noteiktie pienākumi. Sk. arī pielikumu Komisijas Ieteikumam par Energoefektivitātes direktīvā paredzēto energoekonomijas pienākumu transponēšanu (C(2019) 6621 final).

(10) Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/844 (Ēku energoefektivitātes direktīvas) pārskatīto redakciju dalībvalstīm savās ilgtermiņa renovācijas stratēģijās, kas atbalsta to dzīvojamo un nedzīvojamo ēku fonda renovāciju, ir jāizklāsta attiecīgi nacionālie pasākumi, kuri palīdzētu mazināt enerģētisko nabadzību ([14]).

(11) Lai nodrošinātu, ka pasākumi, ar ko risina enerģētiskās nabadzības problēmu, neliek šķēršļus tirgus atvēršanai vai darbībai, ES leģislatīvais satvars paredz arī aizsardzības pasākumus. Raita mazumtirdzniecības tirgu darbība ir ļoti svarīga tam, lai pārkārtošanās noritētu taisnīgi. Šie aizsardzības pasākumi ir paredzēti Elektroenerģijas direktīvas pārstrādātās redakcijas 28. pantā, un to praktiskā īstenošana galvenokārt ir noteikta minētās direktīvas 5. panta 5. punktā.

(12) Pārstrādātās Elektroenerģijas direktīvas 27. pantā ir nostiprināts princips, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka visi mājsaimniecības lietotāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi var saņemt universālo pakalpojumu, proti, tiem ir tiesības to teritorijā saņemt konkrētas kvalitātes elektroenerģiju par konkurētspējīgām, viegli un skaidri salīdzināmām, pārredzamām un nediskriminējošām cenām. Lai nodrošinātu universālā pakalpojuma sniegšanu, dalībvalstis var norādīt pēdējo garantēto piegādātāju.

(13) Elektroenerģijas direktīvas pārstrādātās redakcijas 59. apsvērumā rezumēts, ka enerģētiskā nabadzība rodas tad, ja kombinējas tādi faktori kā mazi ienākumi, lieli izdevumi par enerģiju un vājš mājokļu energoefektivitātes līmenis. Problēmas risināšanu sarežģī ietekme, kādu rada svārstīgās cenas enerģijas tirgos un zemā energoefektivitāte, jo īpaši ēku energosnieguma ziņā, apvienojumā ar dažādiem sociāli ekonomiskiem faktoriem, kas saistīti ar vispārēju nabadzību, un problēmām, kas saistītas ar mājokļu valdījuma sistēmām.

(14) 2018. gadā Eiropas Savienībā rēķinus par komunālajiem pakalpojumiem, arī rēķinus par enerģiju, nespēja samaksāt 6,8 % privātās mājsaimniecībās dzīvojošo (30,3 miljoni cilvēku ([15])), kuri līdz ar to bija pakļauti padeves pārtraukšanas riskam. Savukārt no nekomfortablas mājokļa temperatūras cieta 7,3 % ES iedzīvotāju (37,4 miljoni cilvēku).

(15) Covid-19 krīze ir parādījusi, ka tad, ja vēlamies izveidot sociālu Eiropu, kas gādā par visu savu iedzīvotāju vajadzībām, mums ir steidzami jārisina enerģētiskās nabadzības problēma. Enerģētiskās nabadzības līmeņa jautājums dalībvalstīs aktualizēsies, jo, pieaugot bezdarbam, grūtības atļauties pamata energopakalpojumus varētu izjust arvien lielāks skaits eiropiešu. Ņemot vērā iepriekš minēto, lai arī Eiropas tautsaimniecībām šobrīd jāpārvar vēl nepieredzēti traucējumi, ir ārkārtīgi svarīgi, ka tiek sasniegti Eiropas zaļā kursa atskaites punkti.

(16) Atveseļošanas pasākumu pakete *Next Generation EU* ([16]) tika iesniegta ar mērķi virzīt un veidot ilgtspējīgāku, noturīgāku un taisnīgāku Eiropu nākamajai paaudzei. Eiropas atveseļošanas plānos jāvadās pēc tādiem principiem kā vides ilgtspēja, solidaritāte, kohēzija un konverģence un ir jāapņemas neatstāt novārtā nevienu dalībvalsti, reģionu vai indivīdu. Atveseļošanas instruments *Next Generation EU* apstiprina, ka iniciatīva "Renovācijas vilnis" ir viena no galvenajām zaļās atveseļošanas veicinātājām.

(17) Nacionālās ilgtermiņa renovācijas stratēģijas un citi instrumenti, kas izstrādāti, lai sasniegtu 2030. un 2050. gada energoefektivitātes mērķrādītājus, būtu jāorientē uz enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību aizsardzību un neaizsargāto enerģijas lietotāju iespēcināšanu, proti, ir jāpalīdz cilvēkiem ietaupīt enerģijas rēķinos samaksāto naudu, jānodrošina veselīgāki dzīves apstākļi un jāsamazina enerģētiskā nabadzība.

(18) Ja tiks apzinātas tās mājsaimniecības, kurām visvairāk vajadzīga aizsardzība, un tie mājokļi, kuriem visvairāk vajadzīga renovācija, tas ļaus sekmīgāk fokusēt un vadīt publisko intervenci, un tā rezultātā patērētāji gūs praktisku labumu, uzlabosies energoefektivitāte un līdz minimumam tiks samazināti iekšējā enerģijas tirgus darbības traucējumi.

([14]) Tas balstās uz esošajiem Direktīvas 2012/27/ES (Energoefektivitātes direktīvas) 4. pantā noteiktajiem pienākumiem, kas ir pārcelti uz Ēku energoefektivitātes direktīvu un ir nostiprināti, ņemot vērā vajadzību risināt enerģētiskās nabadzības problēmu. Direktīvas (ES) 2018/844 11. apsvērumā ir skaidrots, ka vajadzība samazināt enerģētisko nabadzību būtu jāņem vērā saskaņā ar dalībvalstu definētajiem kritērijiem. Tajā tālāk arī skaidrots, ka, renovācijas stratēģijās izklāstot valsts darbības, kuras sekmē enerģētiskās nabadzības samazināšanu, dalībvalstīm ir tiesības noteikt to, ko tās uzskata par atbilstīgām darbībām.

([15]) Pamatojoties uz aplēsēm, ka 2018. gada 1. janvārī ES-27 iedzīvotāju skaits bija 446 miljoni: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Population_and_population_change_statistics.

([16]) Komisijas 2020. gada 27. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas lielā stunda – jāatjaunojas un jāsagatavo ceļš nākamajai paaudzei".

(19) Sniegdama šo ieteikumu un pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā darīdama dalībvalstīm pieejamus Komisijas norādījumus par enerģētisko nabadzību, Komisija pilda iepriekš minēto pienākumu un palīdz dalībvalstīm transponēt jaunos noteikumus par enerģētisko nabadzību. Komisija arī sniedz informāciju par jaunākajiem labas prakses piemēriem ([17]).

(20) Lai kāda būtu definīcija, galvenā problēma ir tas, kā iegūt ticamus skaitliskus datus. ES līmenī ir izstrādāts statistikas indikatoru kopums, ar ko mērīt iespējamos enerģētiskās nabadzības virzītājspēkus un tās sekas. Tie ir agregēti indikatori. Tā kā enerģētiskā nabadzība ir daudzdimensionāla parādība, neviens atsevišķs indikators nevar pilnībā atspoguļot visus tās aspektus.

(21) Agregētie indikatori ir izstrādāti Eiropas līmenī, un tie ir uzskaitīti šā ieteikuma pielikumā. Šos indikatorus ir izstrādājis Eiropas Savienības Statistikas birojs (*Eurostat*) un Eiropas Enerģētiskās nabadzības observatorija (*EPOV*), un tie ir iegūti no saskaņotas ES datu vākšanas; šie indikatori ļauj uzraudzīt situāciju visā ES un konstatēt nacionālās īpatnības, kā arī veicināt efektīvāku savstarpēju mācīšanos un paraugprakses apmaiņu. Šos indikatorus varētu papildināt nacionālie indikatori, un attiecīgā gadījumā tie varētu palīdzēt apzināt precīzāku enerģētiskās nabadzības ainu.

(22) Šajā sakarā ir vajadzīga cieša sadarbība starp relevantajām kompetentajām iestādēm un pienācīgi koordinēti centieni reģionālā un vietējā līmenī, lai jebkāda analīze, kura balstīta uz ES vai nacionāla līmeņa indikatoriem, tiktu atspēkota un papildināta ar augšupēju pieeju. Tieši reģionālajām un vietējām pašvaldībām ir labas iespējas apzināt galvenās finansiālās un sociālās problēmas, ar kurām saskaras enerģētiski nabadzīgās mājsaimniecības, un uzņemties nozīmīgu lomu tādas zaļās pārkārtošanās izstrādē un īstenošanā, kas ir taisnīga, iekļaujīga un ilgtspējīga pret ikvienu Eiropā.

(23) Komisija turpinās atbalstīt labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm gan sadarbībā ar Sociālās aizsardzības komiteju, gan citos veidos. Problēmas, kas apzinātas pa tādiem kanāliem, kuru vidū var minēt Eiropas Enerģētiskās nabadzības observatorijas un Pilsētas mēru pakta iniciatīvas nodrošinātās platformas, var risināt, mobilizējot atbalstu no ES finansējuma programmām, arī kohēzijas politikas, tehniskā atbalsta instrumenta un citiem avotiem.

(24) Ceturtajā Eiropas Komisijas ziņojumā par enerģijas cenām un izmaksām ([18]) ir aplūkoti arī konkrētie apstākļi, kādos atrodas enerģētiskajā nabadzībā dzīvojošie cilvēki un neaizsargātie lietotāji. Komisija īpašu uzmanību pievērsīs arī tam, kā dalībvalstis īsteno Elektroenerģijas direktīvas pārstrādātās redakcijas 5. pantu, kas to cenu noteikšanā, kuras jāmaksā par elektroenerģijas piegādi enerģētiskās nabadzības skartiem vai neaizsargātiem mājsaimniecības lietotājiem, ļauj piemērot publisko intervenci,

AR ŠO IESAKA DALĪBVALSTĪM:

1. izstrādāt sistemātisku pieeju enerģijas tirgu liberalizācijai ar mērķi ieguvumos dalīties ar visām sabiedrības grupām, jo īpaši ar tiem, kuriem klājas visgrūtāk;

2. rūpīgi ņemt vērā pievienoto Komisijas dienestu darba dokumentu, kurā sniegti norādījumi par enerģētiskās nabadzības indikatoriem, kā arī par jēdziena "ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits" definēšanu. Ir svarīgi, lai dalībvalstis Komisijas norādījumus izmantotu, īstenojot un atjauninot savus pašreizējos nacionālos enerģētikas un klimata plānus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību 14. pantu;

3. enerģētiskās nabadzības novērtējumos izmantot pielikumā izklāstītos indikatorus;

4. saskaņā ar Elektroenerģijas direktīvas pārstrādātās redakcijas 60. apsvērumu enerģētikas un sociālās rīcībpolitikas ietvaros izstrādāt integrētus rīcībpolitiskos risinājumus. Tiem būtu jāietver tādi sociālās rīcībpolitikas pasākumi un energoefektivitātes uzlabojumi, kas cits citu pastiprina, jo īpaši mājokļu jomā;

([17]) Direktīvas (ES) 2019/944 59. apsvērumā ir noteikts, ka Komisijai būtu aktīvi jāpalīdz īstenot minētās direktīvas noteikumus par enerģētisko nabadzību, sekmējot labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm.

([18]) Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Enerģijas cenas un izmaksas Eiropā" (COM(2020) 951) un tam pievienotais Komisijas dienestu darba dokuments (SWD(2020) 951).

5. novērtēt enerģētikas pārkārtošanas un jo īpaši nacionālā kontekstā veikto energoefektivitātes pasākumu distributīvo ietekmi un izstrādāt un īstenot rīcībpolitiku, kas risinātu ar to saistītās problēmas. Pienācīga uzmanība būtu jāpievērš šķēršļiem, kas kavē investīcijas energoefektīvos mājokļos, un to mājokļu profilam, kuriem renovācija nepieciešama visvairāk, kā noteikts nacionālajās ilgtermiņa renovācijas stratēģijās;

6. visas enerģētiskās nabadzības problēmas risināšanai veltītās rīcībpolitikas izstrādāt, balstoties uz jēgpilniem un pārskatatbildīgiem sabiedrības līdzdalības procesiem un plašu ieinteresēto personu iesaisti;

7. izstrādāt pasākumus, ar kuriem risināt enerģētiskās nabadzības problēmu un kuru pamatā būtu cieša sadarbība starp visiem pārvaldes līmeņiem, kas nodrošinātu ciešu sadarbību starp reģionālajām un vietējām iestādēm, no vienas puses, un pilsoniskās sabiedrības organizācijām un privātā sektora struktūrām, no otras puses;

8. pilnībā izpētīt iespējas izmantot Savienības finansēšanas programmas, arī kohēzijas politiku, lai risinātu enerģētiskās nabadzības problēmu, un šajā nolūkā analizēt enerģētikas pārkārtošanas projektu distributīvo ietekmi un prioritāti piešķirt uz neaizsargātām grupām fokusētiem pasākumiem, kas nodrošinās piekļuvi atbalstam;

9. piešķirot publiskos līdzekļus, it sevišķi dotācijas, koncentrēties uz mājsaimniecībām ar maziem ienākumiem to labumguvēju kategorijās, kuriem ir ļoti ierobežoti pašu resursi un ierobežota piekļuve komercaizdevumiem; izpētīt energopakalpojumu uzņēmumu (EPU) un energoefektivitātes līgumu lomu tādu renovācijas finansēšanas risinājumu piedāvāšanā enerģētiski nabadzīgām mājsaimniecībām, kuri šīm neaizsargātajām mājsaimniecībām ļautu pārvarēt lielās sākotnējās izmaksas.

Briselē, 2020. gada 14. oktobrī

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Kadri SIMSON

PIELIKUMS

ENERĢĒTISKĀS NABADZĪBAS INDIKATORI

Tālāk aprakstītie indikatori ir pieejami no Eiropas Savienības Statistikas biroja un Eiropas Enerģētiskās nabadzības observatorijas, kur dalībvalstis var vērsties, novērtējot nacionālo enerģētiskās nabadzības līmeni.

Nolūkā palīdzēt dalībvalstīm Komisija sniedz norādījumus par to, kā interpretējami šie indikatori, kuri izstrādāti ES līmenī, lai labāk izteiktu skaitliski jēdzienu "ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits", kas apzināts ar nacionālajām enerģētiskās nabadzības definīcijām ([1]).

Lai veiktu padziļinātu analīzi par iespējamiem enerģētiskās nabadzības faktoriem valsts līmenī, dalībvalstis dažus 1. un 2. punktā uzskaitītos indikatorus var dezagregēt sīkāk.

Indikatorus var iedalīt četrās grupās:

a) *indikatori, kuri izdevumus par enerģiju salīdzina ar ienākumu:* tie enerģētisko nabadzību izsaka skaitliski, proti, tie mājsaimniecību izdevumus par enerģiju salīdzina ar ienākuma mēru (kā piemēru var minēt tādu mājsaimniecību procentuālo daļu vai skaitu, kuru izdevumi par mājsaimniecības energopakalpojumiem pārsniedz kādu noteiktu to rīcībā esošā ienākuma daļu);

b) *indikatori, kuri balstīti uz pašnovērtējumu:* mājsaimniecībām tiek tieši jautāts, cik lielā mērā tās jūtas spējīgas atļauties tērēt par enerģiju (kā piemēru var minēt spēju mājokli uzturēt pietiekami siltu ziemā un pietiekami vēsu vasarā);

c) *indikatori, kuri balstīti uz tiešiem mērījumiem:* ar šiem indikatoriem mēra fizikālos mainīgos ar mērķi noteikt energopakalpojumu pietiekamību (kā piemēru var minēt istabas temperatūru);

d) *netiešie indikatori:* ar tiem mēra enerģētisko nabadzību, izmantojot tādus saistītus faktorus kā kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem, atslēgumu skaits un mājokļa kvalitāte.

1. **Indikatori, kas vērsti uz energopakalpojumu pieejamību cenas ziņā**

— To nabadzības riskam pakļauto (zem 60 % no valsts mediānā ekvivalentā rīcībā esošā ienākuma) iedzīvotāju daļa, kuri mājokli nespēj uzturēt pietiekami siltu; šis indikators balstīts uz jautājumu "Vai jūsu mājsaimniecība var atļauties mājokli uzturēt pietiekami siltu?" (*Eurostat*, *SILC* [ilc_mdes01])

— To iedzīvotāju daļa iedzīvotāju kopskaitā, kuri mājokli nespēj uzturēt pietiekami siltu; šis indikators balstīts uz jautājumu "Vai jūsu mājsaimniecība var atļauties mājokli uzturēt pietiekami siltu?" (*Eurostat*, *SILC* [ilc_mdes01])

— Kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem: to nabadzības riskam pakļauto (zem 60 % no valsts mediānā ekvivalentā rīcībā esošā ienākuma) iedzīvotāju daļa, kuriem ir kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem (*Eurostat*, *SILC*, [ilc_mdes07])

— Kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem: to iedzīvotāju daļa, kuriem ir kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem (*Eurostat*, *SILC*, [ilc_mdes07])

— Izdevumu par elektroenerģiju, gāzi un citiem kurināmajiem īpatsvars kopējos mājsaimniecības izdevumos

— To mājsaimniecību īpatsvars, kuru ienākumā enerģijas izdevumu daļa vairāk nekā divas reizes pārsniedz valsts mediāno daļu (avots: *Eurostat*, mājsaimniecību budžeta apsekojumi, 2015)

— To mājsaimniecību daļa, kuru absolūtie izdevumi par enerģiju ir mazāki par pusi no mediānas valstī (*Eurostat*, mājsaimniecību budžeta apsekojumi, 2015)

2. **Komplementārie indikatori**

— Elektroenerģijas cenas mājsaimniecību patērētājiem – vidējā patēriņa grupa (*Eurostat*, [nrg_pc_204])

— Gāzes cenas mājsaimniecību patērētājiem – vidējā patēriņa grupa (*Eurostat*, [nrg_pc_202])

— Gāzes cenas mājsaimniecību patērētājiem – zemākā patēriņa grupa (*Eurostat*, [nrg_pc_202])

([1]) *SWD(2020)960 "EU Guidance on Energy Poverty"*.

— To nabadzības riskam pakļauto (zem 60 % no valsts mediānā ekvivalentā rīcībā esošā ienākuma) iedzīvotāju daļa, kuru mājoklī ir vērojama tecēšana, mitrums vai trupe (*Eurostat*, *SILC* [ilc_mdho01])

— To iedzīvotāju daļa, kuru mājoklī vērojama tecēšana, mitrums vai trupe, – iedzīvotāju kopskaits (*Eurostat*, *SILC* [TESSI292])

— Enerģijas galapatēriņš uz kvadrātmetru dzīvojamo ēku sektorā pēc klimatisko apstākļu korekcijas (projekta *Odyssee-MURE* datubāze)